

Canal Segarra-Garrigues: mai no plou a gust de tothom

Des que el 1959 es començà a pensar per primera vegada en el projecte, tot i que no es va plasmar fins el 1999, el canal Segarra-Garrigues i el gran pla de regadiu a les terres de Lleida ha suscitat conflicte. Planificada per a abastir el regadiu d'unes 70.000 hectàrees a partir de l'increment de la capacitat de regulació del riu Segre proporcionat per l'embassament de Rialb i per l'embassament de l'Albagés, l'obra ha de garantir l'abastiment de reg a setanta-set municipis de cinc comarques on viuen més de 200.000 persones.

Una obra esperada, però conflictiva. Si les pluges de les properes setmanes ho permeten, el canal començarà a oferir aigua a partir d'aquest mes de maig a 160 propietaris dels municipis d'Oliola, Vilanova de l'Aguda, Sanatja i Cubells, així com a 397 propietaris dels municipis d'Albatàrrec, Sunyer, Montoliu i Sudanel. Aquesta data ha estat llargament esperada pels pagesos de Ponent, que han de veure la rendibilitat de les seves terres multiplicada per set, però hi troben alguns però importants. Els agricultors i els grups ecologistes consideren que s'ha fet una mala gestió de l'obra en l'àmbit de la protecció mediambiental i que es deixa a l'estacada els pagesos afectats, que no podran beneficiar-se de l'aigua del canal.

La zona afectada pel canal, des de l'embassament de Rialb fins al de l'Albagés, és l'hàbitat d'onze espècies d'ocells esteparis amenaçats d'extinció a Catalunya o al límit d'estar-ho, ja que durant les últimes dècades les seves poblacions han disminuït vertiginosament fins a perillar-ne la viabilitat, segons dades de l'ICO, l'Institut Català d'Ornitologia. Estudis específics efectuats per aquesta i altres entitats independents indiquen que aquesta disminució s'agreuja amb l'augment de la superfície de regadiu als cultius. De fet, 26.000 ha de les afectades pel canal van ser finalment

El canal Segarra-Garrigues, l'obra hidràulica més important en construcció a Catalunya, podria començar a portar aigua al maig al peu de les primeres finques que es beneficiaran del reg, sempre que n'hi hagi, és clar. Però pagesos i ecologistes critiquen la gestió del Departament de Medi Ambient en aquesta infraestructura i alerten que hi ha espècies d'ocells en perill d'extinció desprotegides.

declarades zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA) i incloses dins la Xarxa Natura 2000.

Pagesos enfrontats al Govern. Però el sindicat Unió de Pagesos denuncia que les ZEPA, on no es podrà regar o el rec no podrà ser de dotació completa, "són la gran estafa de la Generalitat", ja que els afectats no reben cap compensació i veuen les seves possibilitats de cultiu i creixement

extremament minvades. "Les ZEPA fan possible el Segarra-Garrigues, o sigui que uns quants ens sacrifiquem per als altres però a canvi rebem una puntada de peu. És el robatori més gran de la història de la Generalitat", denuncia Felip Domènec, responsable de la gestió de l'aigua a Unió de Pagesos. A més, adverteix que l'elecció dels terrenys afectats no s'ha fet amb rigor científic sinó partint d'interessos particulars i partidistes. "En el primer nomenament de zones ZEPA, el govern de CiU va declarar ZEPA les zones dels ajuntaments del PSC, per evitar costos polítics, però si hi hagués hagut rigor científic haurien fet cas del mapa proposat per la SEO [la Societat Espanyola d'Ornitologia]", conclou.

També tenen aquesta visió diversos grups ecologistes. L'organització SEO Bird Live va presentar una queixa a la Comissió Europea el 2005 que va acabar en denúncia al Tribunal de Luxemburg. Aquesta institució emetia una sentència favorable als ecologistes el desembre del 2007, en què donava a la Generalitat temps fins al 5 de març de 2008 per corregir les mancances en la delimitació de les ZEPA.

Segons la SEO-Catalunya, la sentència de la CEE evidencia la manca de protecció dels ocells esteparis a les terres de Lleida i el pla de regadiu fomenta un desenvolupament rural "productivista, que només ajuda les grans explotacions i no els joves de Lleida, perquè el que farà serà que vinguin més joves de fora, majoritàriament immigrants, per treballar com a mà d'obra barata. No es treballa per a desenvolupar l'àrea i es va en contra del propi sector."

Actualment, la SEO manté que el Govern català no ha protegit propi espais per a les aus estepàries afectades per la transformació de l'hàbitat com a conseqüència de les obres del canal Segarra-Garrigues. "No estem en contra del regadiu ni del rec de suport, però transformar cent mil hectàrees és exage-

Obres del canal.

rat i va en contra del propi sector per la falta de l'aigua", adverteixen portaveus de la SEO-Catalunya. El col·lectiu afegeix que "la Generalitat no ha fet res per a millorar la protecció de les aus des de la sentència" i destaca que hi ha un gran desacord entre el Departament de Medi Ambient i el d'Agricultura.

Els arguments oficials. Per la seva banda, el Govern insisteix que s'està complint al peu de la lletra la Declaració d'Impacte Ambiental aprovada per l'executiu català. Fonts del Departament de Medi Ambient, encarregat de gestionar i declarar les zones ZEPA, expliquen que "mentre estigui empantanegat judicialment no es pot dir res" i que el que hi ha és el que està aprovat. Tot i el seu silenci, el Consell de Protecció de la Natura, principal òrgan consultiu del Departament de Medi Ambient, va elaborar un informe el 2005 en el qual proposava augmentar les zones ZEPA i canviar-ne la distribució. Lluís Paluzié, director del Consell, explica que malgrat que no els comuniquen si s'accepten o no les seves propostes i que, per tant, per conèixer la situació actual haurien de fer una recerca, confia que l'oferta que hi ha Brusselles, l'última que hagi fet la Generalitat, és bona i tirarà endavant. També destaca que Medi Ambient i Agricultura són dos departaments molt diferents i que és difícil posar-los d'acord. Així i tot, també confia que faran una bona feina.

Des del Departament d'Agricultura, Jordi Bertran, director general de Desenvolupament Rural, no veu cap

desacord entre departaments. Explica que ells estan duent a terme les mesures compreses dins de la Declaració d'Impacte Ambiental. Amb tot, Bertran admet que en un primer moment va pensar que es protegia massa, però ara sosté que "ja està" i que "nosaltres anirem aplicant les mesures d'acord amb la DÍA."

Respecte a la manca d'aigua, destaca que "el Segarra-Garrigues serà un dels regadius que consumirà menys aigua, ja que rega amb màxima eficiència", i que "el canal té dotació suficient." El director general de Desenvolupament Rural deixa clar que no es busca produir quantitat sinó qualitat, tot i que per dedicar-se a la qualitat cal tenir garanties de producció. "Hem de fer que les empreses agràries siguin eficients i que la gent pugui treballar al món rural, perquè en definitiva el món rural és com és perquè hi ha aquest sistema. Els hem de donar les eines perquè puguin fer una agricultura basada en la qualitat, però eficient. Si aquesta gent no es guanya bé la vida, un noi jove no es quedarà a pagès", conclou.

Les obres del canal Segarra-Garrigues han comportat també la construcció de nous camins i una important millora d'infraestructures elèctriques que, segons el Departament d'Agricultura, són la clau per a atreure noves empreses agroalimentàries que comprin la producció dels pagesos.

Un estímul per als joves agricultors. UP considera que els joves

es quedaran més a la terra, ja que amb l'aigua és rendible per ella mateixa i no cal esperar les ajudes de l'Administració a final d'any, i destaca que amb les noves infraestructures "és més fàcil que els pagesos formin societats i noves empreses que contribueixin al desenvolupament econòmic." Però no tot són flors i violes, ja que els afectats per les zones ZEPA no rebran cap ajut malgrat que "s'ha demanat 156 euros per hectàrea, que per a secà està molt bé, però tenint en compte que s'hi podia haver regat és una misèria", assenyala el sindicat agrari. "Al pagès no li interessa fer malbé la terra, però el repartiment de les zones és discriminatori, perquè el veí podrà regar i tu no. Per això es proposava un regadiu rotatiu on sempre s'assegurés unes zones per a les aus", explica Felip Domènec, responsable de l'aigua a Unió de Pagesos. En aquest sentit, Domènec assegura que el regadiu té "tots els avantatges i cap inconvenient", però, a més del "gran espoli" que representen per al pagès les zones ZEPA, "el preu de l'aigua és la gran X que ningú no vol descobrir." Amb el preu de l'aigua els pagesos hauran de pagar un 50 % del cost de construcció de la infraestructura, tot i que el director de Desenvolupament Rural assegura que el cost no serà elevat. En qualsevol cas, la posada en funcionament per primera vegada d'aquesta obra hidràulica al maig està en mans de la pluja.

Laia Gordi